GROEN ROOKGORDIJN OMWONENDEN TURBINES VOELEN ZICH MACHTELOOS TEGEN

GEVANGEN IN windmolenweb

Een kongsi van linkse politici, energiecoöperaties en windindustrie probeert in Amsterdam plannen voor windmolens erdoor te drukken. Omwonenden van de Noorder IJplas voelen zich machteloos. Tegen het, in hun ogen, 'rookgordijn van burgercoöperaties', een windturbineadviseur als ambtenaar en listig spel van activisten. Overeenkomsten met hoe windmolenparken ook in de rest van Nederland tot stand komen zijn treffend. „Is dit nu klimaatrechtvaardigheid?"

door Mike Muller en Edwin Timmer

Peter Verbeek en zijn vrouw genieten van de zon op hun woonboot.
FOTO'S DIANA OPPENHUIZEN

Wanneer op een okset van de Coentunnel heerst er onduidelijke regelgeving een aangename rust aan de Noorder IJplas. Woonboten met het dijkje van Zijkanaal H. hebben in vredig [illegible]. „Het dreigt volledig te verschuiven", zegt bewoner en advocaat Bart Breedijk. „Als ze drie turbines neerzetten op een paar honderd meter afstand in het meer, begint rond dit tijdstip een stroboscopisch feest. Dan wordt iedereen stapelgek van de slagschaduw."

Bedrijvencoöperatie NDSM Energie, waarvan Greenpeace medeoprichter was, trachtte al eerder windturbines te plaatsen in de Noorder IJplas. Toen werd de vergunning geweigerd op twee gronden: bouwen in het schaarse groen rond Meikum mocht niet. En molens op minder dan 600 meter van huizen evenmin, vanwege Noord-Hollandse regels. Maar beide juridische obstakels worden inmiddels uit de weg geruimd, door GL-wethouder Marieke van Doorninck en GL-gedeputeerde Edward Stigter.

Dijkbewoners als Martijn van Beenen, Peter Verbeek en Bart Breedijk schrokken zich een hoedje toen de Noorder IJplas opnieuw onderdeel werd van het zoekgebied bleek. Vorig jaar juli tekende Van Doorninck een intentieverklaring voor turbines op die plek met NDSM Energie en bewonerscoöperaties verenigd in Amsterdam Wind.

Toverwoorden

Van Beenen: „Toen we ons aangroaam verrast de gemeente bolden, kregen we als vraag: 'Wilt u met de burgercoöperatie praten?' Ik antwoordde: 'Bewonerscooperatie? Maar dat is idioot! Niemand heeft ooit met ons gesproken.'"

Draagvlak en participatie zijn toverwoorden uit het klimaatakkoord van Ed Nijpels. De eerlijke verdeling van lusten en lasten moet bereid gelmerpeverd worden, niet alleen financieel maar ook ruimtelijk en sociaal', predikt de website. Het akkoord wenst tenminste 50% eigenaarschap van lokale burgers en bedrijven. Wethouder Van Doorninck lijkt graag te voldoen daaraan bij inschakeling van Amsterdam Wind. Maar: „Het is een rookgordijn", zegt Breedijk namens IJplasbewoners. „Niemand van die aangeraande burgercoöperaties wacht hier. Wij mogen hoogstens adviseren, maar besluiten, dat doen zij."

Wie zitten er dan wel in deze coöperaties? In Amsterdam Wind participeren een landelijke en drie lokale coöperaties. De Amsterdamse Energie Coöperatie is een van de drie en heeft als secretaris Peer de Bijk, fervent klimaatactivist van Milieudefensie. Voormalig GL-wethouder Maarten van Poelgeest was voorzitter en een ander, net vertrokken, bestuurslid blijkt werkzaam bij windenergie-adviesbureau Pondera Consult. Opvallend: ook wie buiten Amsterdam woont (in Culemborg of Vlissingen), mag lid worden.

Landelijk deelnemer is coöperatie De Windvogel. Zij participeert in grootschalige parken als Zuidlaardermeer en [illegible] bundeling met Enexis, de lokale netbeheerder van Amsterdam. Voorzitter Laetitia Ouillet was zelfs directeur Corporate Strategie bij Enexis. De Windvogel richtte ook REScoopNL op, een coöperatie van burgerwindcooperaties, dat weer samenwerkt met Enexis om 'meer lokale energieprojecten te ontwikkelen', aldus het Enexis-jaarverslag uit 2022.

„De Amsterdamse situatie is niet uniek", zegt Bob Kierstead van belangenvereniging NLMOW voor omwonenden van windturbines. „Op veel plekken worden lokale energiecoöperaties ingezet door politici om aan te tonen dat er draagvlak zou zijn voor windplannen." Ze proberen GL-wethouder Lot van Hooijdonk en coöperatie Bijne Energie windturbines te plaatsen nabij Utrecht. In Culemborg is het GL-wethouder Joost Reus met Vrijstad Windvesting. „Maar de leden wonen vaak niet op de plek waar turbines zijn gepland, en de echte omwonenden worden onvoldoende gehoord. Het is een valse voorstelling van zaken."

Het Amsterdamse SP-raadslid Tiers Bakker krijgt er een ongemakkelijk gevoel bij. „Komt dit draagvlak nu van onderaf of wordt het van bovenaf gestuurd? Echte participatie is er alleen als de coöperatie bestaat uit buurtbewoners. Niet als het gaat om een poppenclub uit de binnenstad, de eco-elite die bezig is haar geweten schoon te wassen." De SP'er vreest dat Amsterdam Wind straks omgevormd wordt tot BV en, net als windparken op zee, in buitenlandse handen valt. „Is dit nu klimaatrechtvaardigheid?"

De dijkbewoners' stutten op meer. Als zij contact zoeken met wethouder Van Doorninck en burgemeester Femke Halsema is het steevast Martijn ten Klooster die hun zorgen aanhoort en beantwoordt. In e-mails gebruikt hij zinsneden als 'wij vanuit de gemeente'. Ten Klooster functioneert als ingehuurd ambtenaar, naar is senior adviseur duurzame energie van, en partner in, Pondera Consult en aandeelhouder in Pondera Development II. Pondera Consult bescheef voor de Stopera de potentiële gebieden voor windturbines nabij woningen en in natuur. Breedijk: „Hoe onafhankelijk is dit?"

Pondera Holding is een in drukwekkend bedrijf. Verdeeld over zuksle dochters is se actief in alle facetten van de windindustrie: plannen maken, vergunningen aanvragen, milieueffectrapportages schrijven en windparken beheren. Ook met burgercoöperaties liggen er lijntjes. Zo schreef Pondera Consult een stuk voor De Windvogel dat argumenteert waarom windturbines niet schadelijk zouden zijn voor de volksgezondheid. Het levert voorstanders munitie tegen kritische artsen en bezorgde omwonenden.

In Zwolle en Enschede ontstond al eens opluf over mogelijke dubbele petten van Pondera. Voor die laatste gemeente zocht Pondera locaties voor zon en wind en schreef de milieueffectrapportage voor de ontwerp Energievisie. Tegelijkertijd is ze echter verslijvensgd adviseur voor het Twentse bedrijf Pure Energie, dat al eens turbines bij Grolsch wilde bouwen.

Achterdocht

„Dit geeft een een ontzettend vervelend gevoel", zegt raadslid Margriet Visser van oppositiepartij Enschede Anders. Of, zoals een ziftenwijze aan de Enschedese gemeenteraad formuleerde: „Er is minimaal sprake van de schijn van belangenverstrengeling."

Dieteldie achterdocht heeft aan de Noorder IJplas. Want, redeneren bewoners, hoe objectief kun je zijn als ingehuurd ambtenaar die een windenergieplan begeleidt, als je tegelijkertijd aandeelhouder bent in een bedrijf dat een grote speler is in de windbusiness en dat lijntjes heeft met coöperaties die willen bouwen? Breedijk: „De Algemene wet bestuursrecht is duidelijk: een ambtenaar mag op geen enkele wijze belang hebben bij een beslissing waarbij hij of zij betrokken is. Zelfs de schijn mag niet bestaan. Hier lijkt mij sprake van een perverse situatie."

Aan de IJplas voelen bewoners zich gesteund door felle kritiek op het Molenaar windbeleid. Lburg, waar GL een flinke aanhang heef, reageert woest op geplande molens in het IJmeer. Ruim honderd artsen waarschuwen de gemeenteraad: turbines op 350 meter van woningen zijn een ontoelaatbaar gezondheidsrisico. Toch wijkt de Stopera niet. Van Doorninck wenst dat de raad haar zoekgebieden in met definitief vaststelt.

Opvallend genoeg laten ook enthousiaste burgers zich horen. Ze waarschuwt de website Amsterdamsewind.nl dat de hoofdstad in 2030 'in zee verdwijnt'. Ze vraagt bezoekers de raad te bestoken met een verzoek tot windturbines. Peer de Bijk juichte op Twitter: „Zo. Na alle negatieve campagnes tegen windmolens in #Amsterdam kan ik 'ook eens laten weten wat ik wil: windmolens in Amsterdam - Doe je mee?"

Verbazing

Tot verbazing van de dijkbewoners blijkt deze website echter geen onafhankelijk en spontaan 'burgerinitiatief', maar een vehikel van betrokkenen en activisten.

De domeinnaam is van Greenpeace-klimaatcampagner Maarten de Zeeuw. Ook Tineke de Vries, werkzaam voor Amsterdam Wind, en tevs hese Peer de Bijk zelf zijn initiatiefnemers.

Aan de Noorder IJplas grapt men dat het gaat nog een nieuwe truc van de Rasportin van de Stopera. Mes duidt op Joris Wijnhoven, persoonlijk assistent van Van Doorninck, die namens Greenpeace en Milieudefensie aan Nijpels' klimaattafel zat.

Recent propageerde de Stopera al een dreigscenario die waarsit zou blijken dat Amsterdammers vóór windturbines zijn. Maar die steun bestaat niet in de zoekgebieden. En zequalteurs vertelden er ook niet bij dat de afstand tussen turbines en huizen wordt verkleind tot 350 meter.

„Omwonenden spelen een volledig ongelijke strijd", verzucht Breedijk. „Tegen adviesbureaus, ingehuurde ambtenaren en activisten die overal opduiken. Je kunt inbrengen wat je wilt, maar negeren is hun strategie."

Van Beenen valt hem bij. „Mijn vrouw is huisarts. Als dokteren zeggen: 'doe het niet', waarom zet je dan toch door? Ik krijg het idee dat Van Doorninck niet voor rade vathaar is. Idealisme zijn leuk. Maar je moet ze niet aan de muicht hebben."

Martijn van Beenen en zijn vrouw tafelbeminnaar in de tuin. Op de achtergrond de Noorder IJplas, waar windmolens zouden moeten komen.

Martijn van Beenen vaart over het Zijkanaal H. In de verte ligt zijn woonboot.

'Eco-elite is bezig haar geweten schoon te wassen'

LISTIGE LOBBY VAN BURGERCOÖPERATIES, ADVISEURS EN ACTIVISTEN

'Onafhankelijkheid is geborgd'

Volgens Amsterdam Wind vertegenwoordigen de energiecoöperaties circa 3.000 burgers 'die lokale duurzame energie willen in de vorm van zon en wind' en dat er 'al langer contact is met bewoners' rond de Noorder IJplas. „We nodigen mensen ook uit om [borgen en vragen] met ons te blijven bespreken." Bekende namen in besturen 'zijn mensen die zich ook persoonlijk inzetten voor de energietransitie'. „Je zijn volledig onafhankelijk, en leggen verantwoording af aan de leden."

Wethouder Van Doorninck: „Het college vindt het vervelend dat bij bewoners de zorg is ontstaan dat de procesbegeleider andere belangen heeft dan een zorgvuldig proces vanwege zijn betrokking bij Pondera, naar het college deelt deze suggestie niet." Onafhankelijkheid is geborgd, meent zij. „Pondera voert geen opdrachten uit voor andere opdrachtgevers in het projectgebied waar de heer Ten Klooster voor de gemeente Amsterdam werkt."

Ze erkent dat Pondera de haalbaarheidsstudie deed voor windturbines, vlak voor Ten Klooster werd aangesteld. Maar Nederland telt slechts een handjevol ervaren bedrijven. „Vandaar dat het kan voorkomen dat bureaus bij meerdere fasen betrokken zijn." Procesmanager Martijn ten Klooster benadrukt zijn onafhankelijkheid: „Ik, maar ook Pondera, voeren geen werkzaamheden uit voor andere organisaties die bezig zijn met windenergie in het gebied van de Noorder IJplas." Voor bewoners heeft bij zijn detachering 'toegevoegde'.

Eventuele links tussen Pondera en burgercoöperaties hebben „geen betrekking op een (betaalde) opdracht". Over Loutheide zegt Ten Klooster: „De opdracht die wij hebben uitgevoerd voor de gemeente heeft geen relatie met opdrachten die wij voor Pure Energie hebben uitgevoerd of uitvoeren." Greenpeace laat weten begin 2021 uit NDSM Energie te zijn gestapt. Amsterdam-adviseur Lot is „een prive-initiatief". Wel staat Greenpeace achter de boodschap. Ook Peer de Bijk zet zich in 'op persoonlijke titel', aldus Milieudefensie.

Er verrijzen steeds meer windmolens in het Nederlandse landschap, niet zelden tot verontwaardiging van omwonenden. „Maar echte omwonenden worden eindeloos gehoord. Wat is een valse voorstelling van zaken." FOTO GETTY IMAGES

'Wij mogen hoogstens adviseren, maar besluiten, dat doen zij'

Martijn van Beenen en Peter Verbeek met hun partners aan de Noorder IJplas.

De Amsterdamse Noorder IJplas. „Straks is het hier een strobescopisch feest."